

VZDELÁVANIE – NOSNÝ PILIER ROZVOJA VOJENSKEJ LOGISTIKY

Stanislav MORONG

EDUCATION - LOAD-BEARING PILLAR OF MILITARY LOGISTICS DEVELOPMENT

Abstract: *In this article the author presents an overview of the factors that have fundamentally influenced the state and development of the military logistics of the Armed Forces of the Slovak Republic in the previous three decades. Long-term lack of clarity in defining the strategic direction, mission and creation of vertical structures of military logistics had its negative reflection also in the system of professional education of members of logistics expertise. On the basis of the analysis of the factors with the highest share in the insufficient level of knowledge and expertise of graduates of logistics expertise, the author presents proposals, procedures and tools, the accumulation of which can achieve a positive turn in the quality of human resources and thus the comprehensive development of military logistics.*

Keywords: *military logistics, education, training, graduate profile, study program, specialization*

ÚVOD

Podľa poetického vyjadrenia klasikov je vojenská logistika staršou sestrou všeobecnej (podnikovej) logistiky. Možno aj to je príčinou, prečo v podmienkach Ozbrojených síl Slovenskej republiky je na rozdiel od svojej mladšej sestry vojenská logistika, konzervatívnejšia a rezervovanejšia v prístupe k inováciám a všeobecne k implementácii najnovších manažérskych postupov a technológií do logistickej podpory vojsk. Hodnotiť spoločenské a hospodárske procesy využitím komparácie s biologickou podstatou ľudskej bytosti a s ňou spojenými procesmi, ako je v tomto prípade starnutie a jeho schopnosť implementovať modernizačné trendy však nie je správne, ani odborne akceptovateľné.

Pomerne širokej škále faktorov, v dôsledku, ktorých došlo a stále dochádza k stagnácii a tým aj kritike procesov a činností v jednotlivých funkčných oblastiach logistiky bude venovaná nasledujúca kapitola tohto príspevku. Vzhľadom k obsahu článku je však potrebné už v jeho úvode zdôrazniť, že všetky nesprávne rozhodnutia týkajúce sa strategických cieľov a poslania vojenskej logistiky sú dôsledkom podcenenia významu vzdelávania pre túto životne dôležitú oblasť vojenstva.

V nedávnej minulosti dôraz kladený na zvládnutie transformácie tylových a technických služieb na vojenskú logistiku bol primárne koncentrovaný na kreovanie funkčných štruktúr vojenskej logistiky od strategického až po taktický stupeň riadenia. Sekundárne, no rovnako intenzívne, bol zmenám podrobený proces realizácie materiálových tokov a poskytovania potrebných služieb. V tomto kontexte bolo vynaložené enormné úsilie položené na implementáciu postupov využívaných logistikou v podnikovej praxi a súladu interných normatívnych aktov a postupov so všeobecne platnou legislatívou.

Koncentráciou na tieto priority, vrátane niektorých implementovaných zásad personálnej praxe uplatňovaných v štátnych orgánoch a inštitúciách a v hospodárskych subjektoch, bola na perifériu záujmu vedenia rezortu ministerstva obrany vytlačená problematika vojenského vzdelávania. Radikálne znižovanie počtu pedagogických pracovníkov spolu s koncentráciou na cieľ veliteľov a časť odborných funkcionárov pripravovať pre prax s aprobáciou všeobecného, nevojenského manažéra mala pre vojenskú prax negatívne dopady. Nedostatočná odborná príprava a nedostatok vedomostí a poznatkov o špecifikách riadenia a velenia vojenských jednotiek sa až dodnes prejavujú vysokou fluktuáciou, demotiváciou a v konečnom dôsledku vysokou odchodovosťou dôstojníkov ozbrojených síl do zálohy.

Namiesto investícií a systémovému prístupu k vojenskému vzdelávaniu boli od vzniku samostatných ozbrojených síl po rozdelení spoločného štátu a jeho armády až doteraz viac uplatňované operatívne, improvizované riešenia a experimenty bez potrebnej analýzy možných negatívnych externalít pre rozvoj vojenskej vedy a praxe. Najmä z tohto dôvodu je v súčasnosti potrebné prehodnotiť systém zabezpečenia vybraných logistických služieb, analyzovať, čo jednotlivé druhy zabezpečenia priniesli a s prihliadnutím na potreby a úlohy OS SR prijať systém, ktorý spoľahlivo zabezpečí poskytovanie služieb v každej situácii (PAPŠOVÁ, 2023, str. 102).

Pretože sme v súčasnosti dramaticky konfrontovaní s bumerangovým efektom v minulosti nedostatočného záujmu vedenia rezortu o vojenské vzdelávanie pokúsime sa ďalej identifikovať nielen faktory, ktoré negatívne ovplyvňujú personálnu situáciu vo vojenskej logistike, ale zároveň predložiť portfólio potrebných opatrení na postupnú stabilizáciu a rozvoj vojenskej logistiky

1 PRÍČINY PERSONÁLNEHO DEFICITU VO VOJENSKEJ LOGISTIKE

Keď v roku 1993 došlo k rozdeleniu Českej a Slovenskej federatívnej republiky bola pochopiteľne rozdelená aj spoločná armáda na ozbrojené sily dvoch novovzniknutých suverénnych štátov. Tento proces zákonite pokračoval rozdelením vojenského školstva, pričom vzdelávanie všetkých budúcich dôstojníkov, s výnimkou leteckých špecializácií, bolo

koncentrované do Vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši. Ešte v tom roku ku tradičným študijným odborom od vzniku vysokého vojenského školstva na Liptove v roku 1973, ktoré boli primárne orientované na vzdelávanie špecialistov protivzdušnej obrany a príbuzných prevažne technických odborov, pribudli fakulty a katedry zamerané na prípravu budúcich veliteľov jednotlivých druhov vojsk a odborných funkcionárov logistiky.

V gescii Fakulty logistiky sa na odbornej profilácii budúcich dôstojníkov logistiky podieľala katedra logistiky, ktorá sa dostatočne dimenzovanými personálnymi kapacitami, materiálovým zabezpečením a potrebnou infraštruktúrou podieľala na príprave študentov v špecializáciách : vševojskové tylo, proviantná služba, výstrojná služba, výzbrojná služba, služba pohonných hmôt a mazív. Reorganizáciou vojenského školstva v roku 2004 bolo rozhodnuté o zrušení fakulty logistiky a jej katedier s tým, že definitívnym rokom ukončenia činnosti katedry logistiky bol rok 2006, kedy ukončili štúdium kadeti, ktorých reorganizácia v r. 2004 postihla uprostred štúdia. Finančno-ekonomická katedra, ktorá pripravovala špecialistov finančnej služby a poskytovala všeobecný teoretický základ pre následnú odbornú profiláciu študentov logistiky ukončila svoju činnosť v roku 2004.

Uvedené roky možno označiť, ako jednoznačný míľnik vo vzdelávaní príslušníkov vojenskej logistiky v systéme vojenského školstva. Dostatočný počet pedagógov, kedy sa na odbornej profilácii v každej logistickej špecializácii podieľali 2 – 3 vysokoškolskí učitelia poskytoval plnohodnotné vzdelávanie zodpovedajúce požiadavkám praxe.

Interval rokov 2004 – 2021 je obdobím, ktoré je charakteristické viacerými reorganizáciami, ktoré menili stratégiu vzdelávania v zmysle zamerania na nevojenské študijné programy, neskoršou snahou zachovať nevyhnutné spektrum študijných programov pri nedostatku garantov týchto programov a tendenciou budúcich dôstojníkov logistiky pripravovať nie po špecializáciách, ale v spoločnej odbornosti L 10. To všetko pri personálnom obsadení 2-3 pedagógov, špecialistov logistiky zodpovedných za odborné vzdelávanie v predmetnej odbornosti.

Za pozitívny obrat vo vzdelávaní budúcich funkcionárov logistiky na taktickom stupni velenia možno považovať vznik katedry logistického zabezpečenia v roku 2021. Postupný nárast vysokoškolských učiteľov s praxou vo vojenskej logistike na súčasných štyroch odborníkov vytvára aspoň elementárne predpoklady pre odbornú profiláciu absolventov odbornosti L10.

V rámci štyroch aktuálne akreditovaných študijných programov na Akadémii ozbrojených síl, odbornosť L10 je spolu s veliteľskými špecializáciami pripravovaná modulárnym systémom v študijnom programe Bezpečnosť a obrana štátu (BOŠ). Vzhľadom k ministerstvom obrany direktívne stanoveným počtom na štúdium prijímaných kadetov, štúdium odbornosti L10 už dve desaťročia ukončí v priemere 10 absolventov ročne. Tento počet nezodpovedá požiadavke na personálne dopĺňovanie funkčných miest vo vojenskej

logistike, ktorá je dlhodobo konfrontovaná s nedostatkom riadiacich funkcionárov v dôstojníckych hodnostiach.

Aj keď pôvodný zámer obsadzovať vybrané špecializácie dôstojníckeho zboru v ozbrojených silách absolventmi nevojenských vysokých škôl a univerzít bol zameraný na doplňovanie len vybraných špecialistov, už viac ako desaťročie sú alternatívnym personálnym nástrojom aj pre doplňovanie funkcionárov logistiky. Pri personálnej naplnenosti logistických špecializácií obsiahnutých v rámci vojenskej odbornosti L10 s plánovanou hodnotou poručík na začiatku roka 2023 len na úrovni 57,17% (Morong, 2023)¹ by mal byť tento nástroj doplňovania ľudských zdrojov nevyhnutnou a efektívnou alternatívou pre znížovanie personálneho deficitu. Ak odhliadneme od diskutabilnej kvality prípravy týchto absolventov nevojenských vysokých škôl a univerzít formou šesťmesačného Dôstojníckeho kurzu pre absolventov vysokých škôl, pričom odborná príprava je obsiahnutá len v časti jeho trvania², je potrebné zodpovedať otázku či sa aspoň úspešne podieľa na sanácii personálneho deficitu vo vojenskej logistike.

Pri hlbšom skúmaní problému s využitím štatistických údajov Personálneho úradu GŠ OS SR sme dospeli k záverom prezentovaným v tab.1

Tabuľka 1 Personálny vývoj vo vojenskej logistike – nižší dôstojníci

Hodnosť	Obsadenosť r. 2018 (v %)	Obsadenosť r. 2023 (v %)	Rozdiel (v %)
poručík	59	57	-2
nadporučík	64	54	-10
kapitán	86	45	-41
Celkom	70	52	-18

Zdroj: Morong, 2023

Z rôznych úrovni riadenia ministerstva obrany a generálneho štábu bolo v predchádzajúcich rokoch deklarované, že Dôstojnícky kurz pre absolventov vysokých škôl je pre logistické a veliteľské špecializácie dočasným riešením na preklenutie nepriaznivého personálneho vývoja. Napriek týmto záverom reálne každoročne dochádza k navyšovaniu počtu frekventantov kurzu aj uvedených odborností. Pokiaľ tak, ako je evidentné z tab.1; nie je splnený cieľ, s ktorým bol tento nástroj personálneho riadenia aplikovaný do praxe, je opodstatnenosť jeho ďalšieho využívania otázná.

Jedným z možných faktorov, ktorých pôsobením sa nepodarilo vojenskú logistiku personálne doplniť na požadovaný početný stav je vysoká fluktuácia. Na základe analýzy vykonávania funkcie absolventmi DKA VŠ odbornosti L10 za sledované obdobie rokov 2018 –

¹ Uvedená literatúra poskytuje podstatne detailnejšie kvantitatívne údaje o aktuálnej personálnej situácii vo vojenskej logistike.

² Tri mesiace

2022 sme dospeli k záveru , že takmer 1/3 z nich po sledovanom období vykonáva v ozbrojených silách iné, ako logistické funkcie. Prehľad o personálnej rezistencii absolventov DKA VŠ odbornosti L10 v jednotlivých špecializáciách vojenskej logistiky je vyjadrený v tab. 2.

Tabuľka 2 Uplatnenie absolventov DKA VŠ vo vojenskej logistike (16 – 29 kurz)

Odbornosť	Špecializácia	16. a 17. DKA VŠ	18. DKA VŠ	19. DKA VŠ	20. DKA VŠ	21. DKA VŠ	22. DKA VŠ	25. DKA VŠ	28. DKA VŠ	29. DKA VŠ	Ostal na funkcii	Ostal vo VL	Opuštil VL	
L10	140	2		1			2				1	2	2	
	148	3	3		2	4	3	2		3	9	8	3	
	175		1	1				1	4	3	3	4	3	
	187	8	2		2	4	2	2			5	9	6	
	233													
	266	4	1	1	2	2	2		2		5	5	4	
	292									2	2			
	296	1							1		1	1		
	439													
	705	19	9	6	1	4	7	4	1	2	6	27	20	
	710	8		4						2	1	3	6	6
	740	1			2		2	1	1	1	4	3	1	
	760				3		2	1	2	2	4	3	3	
780	2		5		1	1				1	5	3		
940	3	2	4								5	4		
Kurz ukončilo		51	18	22	12	15	21	11	13	14	44	78	55	
Celkom za L10	177									%	24,86	44,07	31,07	

Zdroj: Morong, Pagáčik (s využitím údajov Personálneho úradu GŠ OS SR)

Mementom v rámci tohto nežiaduceho personálneho stavu nie je iba skutočnosť, že v pôvodnej špecializácii zostalo po piatich rokoch od ukončenia kurzu pracovať len 25% absolventov. Detailnejšie skúmanie by si zaslúžil aj zdanlivo pozitívny údaj, že ďalších takmer 50% absolventov zostalo v štruktúrach vojenskej logistiky. Možno predpokladať, že časť z nich by volila rovnako ako 31% kolegov odchod mimo vojenskú logistiku, ak by bolo ich žiadostiam vyhovené. Príčinu vysokej fluktuácie vidíme jednoznačne v tom, že absolventi nevojenských vysokých škôl, či už na základe nepresných informácií o možnosti uplatnenia skôr nadobudnutého vzdelania v ozbrojených silách, alebo vlastnými predstavami o tomto uplatnení sú po nástupe na výkon funkcie konfrontovaní s realitou, ktorá nezodpovedá očakávaniam. Podľa vyjadrení týchto absolventov takmer všetci predpokladali, že DKA VŠ je len určitou formou rekvalifikačného kurzu. To však platí len pre platformu špecializácií, ktoré majú svoju odbornú paralelu na nevojenskom trhu práce. Pre kňazov, veterinárov, lekárov, psychológov, právnikov a pod. je absolvovaním DKA VŠ skutočne možné plnohodnotne vykonávať funkciu v ozbrojených silách podľa zaradenia. V prípade veliteľov a príslušníkov vojenskej logistiky sa jedná o zmenu v profesijnom zameraní v rozsahu, ktorý vyžaduje samostatné a z hľadiska jedinečnosti nenahraditeľné vojenské vysokoškolské vzdelávanie. Pokiaľ je toto vzdelanie nahradené trojmesačnou odbornou prípravou je zákonité, že takto pripravení dôstojníci vojenskej logistiky nedokážu úspešne vzdorovať požiadavkám na plnenie úloh a na výkon funkcie rezignujú žiadosťou o zmenu vykonávanej funkcie.

Druhá uplatňovaná forma vzdelávania a odbornej prípravy budúcich príslušníkov vojenskej logistiky v dvojstupňovom vysokoškolskom štúdiu na akadémii ozbrojených síl, v rámci študijného programu Bezpečnosť a obrana štátu, má v personálnej praxi minimálne dve vzájomne prepojené úzke miesta.

V podmienkach samostatnej Slovenskej republiky je porušovaná viac ako storočná zásada, že absolvovaním vojenskej školy sa dôstojníci vojenskej logistiky stávajú funkcionármi štábu útvaru zodpovední za zabezpečenie služieb a materiálu vo svojej pôsobnosti. Ich zaradovanie na veliteľské funkcie v logistických jednotkách primárne spôsobuje už viackrát uvedený deficit špecialistov odbornosti L10 v kategórii nižších dôstojníkov. Z ekonomického aspektu to možno hodnotiť, ako neefektívne vynakladanie zdrojov na odborné vzdelávanie, pretože obsah štúdia je koncentrovaný na zvládnutie štábnej a nie nástupnej funkcie veliteľa čaty.

Sekundárne sa tak ozbrojené sily a celý rezort obrany pripravujú o značný počet absolventov, ktorí sa po viacročnom výkone veliteľskej funkcie, stotožnia s kariérou veliteľa, čo rovnako destabilizuje personálne zámery a ciele v odbore vojenskej logistiky.

Cieľom tejto kapitoly bolo zdôrazniť úzky vzťah medzi kvalitou vzdelávania, či odbornej prípravy a schopnosťou úspešne vykonávať nástupnú funkciu vo vojenskej logistike na taktickej úrovni velenia a riadenia. Identifikovali sme, podľa nášho názoru, kľúčové faktory podieľajúce sa na nevyrovnanej bilancii medzi ľudskými zdrojmi, ktoré do systému vojenskej logistiky vstupujú a tými, ktoré ho opúšťajú. V nasledujúcej časti článku sústredíme pozornosť na kapacity, potenciál a opatrenia, ktoré možno využiť na zvrátenie nepriaznivého vývoja v personálnej oblasti, ako aj iniciačnú bázu ďalšieho rozvoja vojenskej logistiky. Tento záver potvrdzuje aj konštatovanie, že vzdelávanie dôstojníkov, kariérne i odborné, je neodmysliteľnou súčasťou dobrej perspektívy fungovania ozbrojených síl Slovenskej republiky (Saganová, 2023, str. 204).

2 KAPACITY, POTENCIÁL A LIMITY VZDELÁVANIA VO VOJENSKEJ LOGISTIKE A POŽIADAVKY PRAXE

Nedostatok zákonom³ stanovených požiadaviek na garantovanie samostatného študijného programu obsahovo zameraného na vojenskú logistiku znamenal, pravdepodobne aj v najbližších rokoch bude znamenať, vzdelávanie študentov akadémie ozbrojených síl v odbornosti L10 naďalej v študijnom programe Obrana a bezpečnosť štátu. Pozitívom tejto skutočnosti je zatiaľ bezproblémové garantovanie štúdia vo všetkých troch stupňoch vysokoškolského vzdelávania. Už nie tak jednoznačne možno hodnotiť negatíva tohto stavu. Je pravdou, že určitý objem hodín tvoriaci povinné predmety študijného programu Obrana

³ Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách

a bezpečnosť štátu je obsahovo zameraná na všeobecné požiadavky na budúceho dôstojníka ozbrojených síl. Do tohto portfólia okrem predmetov priamo súvisiacich s profilujúcou katedrou zameraných na bezpečnostné prostredie od mikroúrovne jednotlivca až po makroúroveň vo význame globálnej bezpečnosti patrí aj rad predmetov z jazykovej prípravy, pedagogiky a psychológie, telesnej prípravy a pod. V kategórii povinne voliteľných a voliteľných predmetov je obsiahnutá tá časť vzdelávania, ktorá študentov profiluje podľa odborností, v prípade vojenskej logistiky je to už uvedená odbornosť L10.

Kvantitatívny pomer zastúpenia povinných predmetov vo vzťahu k odborne profilujúcim predmetom v rámci modulu vzdelávania určeného pre odbornosť L10 - vojenská logistika je vyjadrený v tab. 3.

Tabuľka 3 Podiel predmetov na vzdelávaní v odbornosti L10

	Povinné predmety	Povinne voliteľné (profilujúce) + voliteľné predmety	Spolu hodín	Podiel profilujúcich predmetov z celkového objemu hodín (v%)
I. stupeň vysokoškolského vzdelávania	1 988	420	2 408	17
II. stupeň vysokoškolského vzdelávania	1 134	354	1 488	24
Celkom	3 122	774	3896	20

Zdroj: autor (s využitím podkladov Študijné programy |Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika (aos.sk))

Štruktúra odborne profilujúcich predmetov a ich rozdelenie v rámci prvých dvoch stupňov vysokoškolského vzdelávania sú uvedené v tab. 4. Je potrebné upozorniť, že uvedené portfóliom odborne profilujúcich predmetov sa ani zrušením katedry manažmentu a vznikom katedry logistického zabezpečenia nezmenilo.

Tabuľka 4 Aktuálny prehľad a parametre odborne profilujúcich predmetov

	Rok štúdia	Predmet	Hodinová dotácia ⁴	Vyučované pre ŠP, odbornosť			
I. stupeň VŠ (Bc.)	1. rok ZS	-	-	-			
	1. rok LS	-	-	-			
	2. rok ZS	-	-	-			
	2. rok LS	Materiálový manažment	56	BOŠ			
	3. rok ZS	Vojenská logistika	28	BOŠ			
		Ekonomika obrany a manažment logistiky	70	BOŠ			
3. rok LS	Dopravná logistika	70	BOŠ				
II. stupeň VŠ (Mgr.)	1. rok ZS	Odborná príprava – riadenie logistických procesov I.	56	L10			
	1. rok LS	Služby v logistike	56	L10			
		Odborná príprava – riadenie logistických procesov II.	56	L10			
	2. rok ZS	Logistika vojenských jednotiek	28	BOŠ, ZSZČ, VSIS, EZS			
	2. rok LS	Odborná príprava – riadenie logistických procesov III.	56	L10			
Spolu			476				

Zdroj: autor

Vyplýva to zo skutočnosti, že akékoľvek zmeny v odsúhlasených študijných programoch sú možné až na základe ich akreditácie, ktorú v súčasnosti slovenským vysokým školám a univerzitám udeľuje Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo.

Je možné, že rozhodnutie tohto orgánu na základe kontroly overovania kvality vzdelávania a s ním súvisiacich garancií a ďalších požiadaviek zo začiatku roka 2023, by mohlo umožniť akadémii ozbrojených síl niekedy v priebehu roka 2024 získať tzv. Inštitucionálnu

⁴ Diferencia oproti údajom v tab. 3 je spôsobená skutočnosťou, že podľa Odporúčaného študijného plánu ŠP BOŠ sú v skupine povinne voliteľných a voliteľných predmetov obsiahnuté aj predmety, ktoré priamo neprofilujú odbornosť L10 napr. Taktika prieskumných jednotiek I.; ruský a nemecký jazyk a pod.

akreditáciu. Jej udelenie dáva príležitosť samotnej vzdelávacej inštitúcii prehodnotiť doteraz platné študijné programy a vo svojej kompetencii a zodpovednosti vykonať prípadné zmeny v štruktúre predmetov.

Takáto zmena nemôže byť samoučelná a nemala by sa prispôsobovať limitovaným kapacitám a potenciálu zainteresovanej katedry, ale vychádzať z požiadaviek na profil absolventa odbornosti L10 formulovanými odborníkmi z praxe. S týmto zámerom bolo v závere roka 2022 požiadané vedenie Odboru logistiky (J – 4) Štábu pre podporu operácií GŠ OS SR o súčinnosť pri tvorbe Profilu absolventa odbornosti L10 na základe požiadaviek na jeho odborné vedomosti a poznatky od jednotlivých druhov síl a im na úroveň postavených zložiek. Z takto spracovaných podkladov boli na katedre logistického zabezpečenia stanovené obsahové priority vzdelávania, na ktorých sa zhodli všetci predkladatelia požiadaviek a dali im jednu z najvyšších priorit, až po špecifické požiadavky na logistiku druhov síl, ktorá je vzhľadom na ich určenie v značnom rozsahu jedinečná.

Pokiaľ pristúpime k tvorbe predbežnej koncepcie vzdelávania budúcich dôstojníkov Ozbrojených síl Slovenskej republiky je potrebné si uvedomiť, že dokiaľ nebude mať akadémia ozbrojených síl oficiálne, písomne stanovisko Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo, nie je možné realizovať žiadne zmeny v obsahu študijných programov.

Zmeny nezávislé na tejto nadrezortnej inštitúcii sú možné v oblasti kariérneho vzdelávania a predpokladom ich realizácie formulácia cieľov v oblasti rozvoja ľudských zdrojov s ich následným schválením na úrovni rezortu ministerstva obrany. Niektoré z týchto strategických zámerov sú po realizačnej stránke v gescii katedry logistického zabezpečenia. Do takejto kategórie kariérneho vzdelávania možno zaradiť napr. kurzy pre funkcionárov logistiky, ktorých absolvovaním sa frekventanti stávajú certifikovanými a spôsobilými príslušníkmi ozbrojených síl schopnými podieľať sa na logistickej podpore operácií MKM. Aj keď akreditácia týchto kurzov je tiež podmienkou možnosti ich realizovať, na rozdiel od akreditačného procesu študijných programov vysokých škôl na národnej úrovni, akreditačnou autoritou v rámci orgánov a inštitúcii NATO je Mnohonárodné koordinačné centrum logistiky so sídlom v Prahe, ako riadiaci a koordinačný orgán pre kariérne vzdelávanie v oblasti vojenskej logistiky príslušnej zložky centrály NATO. Takto je v záverečnom štádiu akreditačného konania v centrále NATO kurz NATO Logistic Introduction Course (NLIC) a v prípravnom konaní proces certifikovaných kurzov na AOS, konkrétne ďalšie kurzy NLOC, HNS, LOGFAS. Práve tento kurz NLIC je prvým certifikovaným kurzom na AOS a v priebehu budúceho roku bude sprístupnených pre vzdelávanie príslušníkov členských krajín NATO a partnerov. “Cieľom kurzu je poskytnúť účastníkom komplexné pochopenie logistiky v NATO a pripraviť ich na budúce logistické úlohy v NATO organizáciách. Účastníci majú príležitosť učiť sa od skúsených odborníkov v oblasti logistiky a zapájať sa do interaktívnych diskusií a praktických cvičení”. (Pagáčik, 2023, str. 28).

Výsledným efektom tohto snaženia, ktoré však vyžaduje určité vstupné investície na vybudovanie špecializovanej učebne na realizáciu predmetných kurzov, no v horizonte 5 rokov (2024 – 2028 je predpoklad ušetrzenia cca 53 250,00 eur.

Pretože je potrebné byť pripravený na kladné stanovisko Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo, koncept kreovania zmien v štruktúre doterajšej skladby predmetov by na základe požiadaviek na profil absolventa odbornosti L10 mohol mať štruktúru a parametre uvedené v tab. 5. a 6.

Tabuľka 5 Navrhovaná štruktúra profilujúcich predmetov pre odbornosť L10 – I. stupeň VŠ

	Rok štúdia	Predmet	Hodinová dotácia	Vyučované pre ŠP, odbornosť	Vyučujúci	
I. stupeň VŠ (Bc.)	1. rok ZS	-	-	-	-	
	1. rok LS	Logistika Ozbrojených síl SR	28	BOŠ, ZSZČ, VSIS, EZS	kpt. Karasová	
	2. rok ZS	Správa majetku štátu v rezorte MO SR	56	BOŠ, ZSZČ, VSIS, EZS	doc. Morong	
	2. rok LS	Materiálový manažment	28	BOŠ, ZSZČ, VSIS, EZS	doc. Morong	
			Štruktúry, kapacity a potenciál vojenskej logistiky	28	BOŠ	mjr. Pagáčik
	3. rok ZS		Moduly IIS pre vojenskú logistiku	56	L10	kpt. Némethová
			Akvízia a obstarávanie v OS SR	70	L10	doc. Morong
			Dopravná logistika	70	BOŠ	kpt. Karasová
	3. rok LS		Evidencia a účtovanie	70	L10	kpt. Karasová
			Poľné služby	56	L10	mjr. Pagáčik
			Taktika logistických jednotiek	28	L10	mjr. Pagáčik

Zdroj: autor

Tento koncept nemožno, ako už bolo vyššie uvedené zúžiť len na vzdelávanie v odbornosti L10, ale aj na špecialistov odborností G10, G20, G30 a I10 v študijnom programe BOŠ a určité penzum vedomostí o vojenskej logistike patriace k všeobecným vedomostiam dôstojníka OS SR by mali získať aj študenti ostatných akreditovaných študijných programov na AOS a to Vojenské spojovacie a informačné systémy (VSIS), Elektronické zbraňové systémy (EZS), Zbraňové systémy, zbrane a ich časti (ZSZČ).

Tabuľka 6 Navrhovaná štruktúra profilujúcich predmetov pre odbornosť L10 – II. stupeň VŠ

	Rok štúdia	Predmet	Hodinová dotácia	Vyučované pre ŠP, odbornosť	Vyučujúci
II. stupeň VŠ (Mgr.)	1. rok ZS	Logistika druhov síl	70	L10	?
		Riadenie proviantnej a výstrojnej služby	70	L10	?
		Prax - riadenie logistických procesov I.	56	L10	kpt. Karasová
	1. rok LS	Riadenie výzbrojnej a muničnej služby	70	L10	kpt. Némethová
		Prax - riadenie logistických procesov II.	56	L10	kpt. Némethová
	2. rok ZS	Mobilizačná príprava vo vojenskej logistike	56	L10	?
		Riadenie podporných služieb logistiky	70	L10	?
	2. rok LS	Prax - riadenie logistických procesov III.	56	L10	mjr. Pagáčik
	Spolu I. a II. stupeň VŠ			994	Z celkovej dotácie hodín pre ŠP BOŠ - 26 %

Zdroj: autor

Vojenská logistika z aspektu kategorizácie logicky patrí do skupiny prírodovedných odborov pretože rovnako, ako všeobecná (podniková) logistika je založená na báze všeobecnej ekonomickej teórie. Preto absolventi všetkých študijných programov v odbore ekonómie v rámci vysokoškolského vzdelávania v Slovenskej republike absolvovaním príslušného študijného programu získavajú titul inžinier, absolventi odbornosti L10 AOS získavajú magisterský titul, pretože daný profilačný modul patrí, ako súčasť študijného programu Bezpečnosť a obrana štátu, do kategórie humanitných odborov.

Tabuľka 7 Navrhovaná štruktúra predmetov všeobecného ekonomického základu pre odbornosť L10

	Rok štúdia	Predmet	Hodinová dotácia	Vyučované pre ŠP, odbornosť	Vyučujúci	
I. stupeň VŠ (Bc.)	1. rok ZS	Základy ekonómie	28	BOŠ, ZSZČ, SIS, EZS		
	1. rok LS					
	2. rok ZS	Verejný sektor a verejné financie	28	BOŠ		
	2. rok LS					
			Projektové riadenie	56	BOŠ, ZSZČ, SIS, EZS	
	3. rok ZS		Tovaroznalectvo	70	L10	
			Ekonomika obrany	42	BOŠ	
3. rok LS						
II. stupeň VŠ	1. rok ZS	Účtovanie a evidencia	28	L10		
	1. rok LS					
	2. rok ZS	Obranné plánovanie	28	L10		
	2. rok LS					
			280 (476)	Z celkovej dotácie hodín pre ŠP BOŠ - 7%		

Zdroj: autor

Napriek uvedenej skutočnosti je dôležité zohľadniť, že pre modul L10 je v rámci daného študijného programu potrebná skupina ďalších predmetov, ktoré sú východiskové pre odbornú profiláciu budúcich funkcionárov logistiky. Minimálne v predmetovej štruktúre uvedenej v tab. 7 a pretože sú to predmety všeobecného prehľadu z ekonomickej teórie, možno na rozdiel napr. od jazykového vzdelávania pripustiť, že sa podieľajú na odbornej profilácii absolventov logistických špecializácií. V rámci modifikácie a úpravy študijných programov po získaní inštitucionálnej akreditácie Akadémiou ozbrojených síl je potrebné prehodnotiť nielen samotnú štruktúru vyučovaných predmetov pre jednotlivé odbornosti, ale tiež kategorizáciu predmetov do skupín podľa ich významu a účelu v rámci edukačného procesu.

Sumár profilujúcich predmetov pre kadetov študujúcich v programe Bezpečnosť a obrana štátu, odbornosť L10 – vojenská logistika podľa návrhu ako je prezentovaný v tab. 5. - 7. tvorí 33% objemu všetkých hodín vyčlenených na vzdelávanie v kontinuálnom dvojstupňovom vysokoškolskom vzdelávaní. K tomu je potrebné pripočítať aj zatiaľ nekonkretizované voliteľné predmety, ktoré si môžu kadeti v rámci študijného programu BOŠ vyberať alternatívne podľa toho, či sa špecializujú na vzdelávanie v moduloch pre budúcich

veliteľov (G10 – G30, I10) alebo odborných funkcionárov L10. Predpokladaný objem 300 vyučovacích hodín na tieto predmety znamená podiel na celkovom objeme asi 8%. Celkovo by sa tak mala zásadne zmeniť kvalita a rozsah vedomostí absolventov študijného programu BOŠ v jednotlivých odbornostiach tým, že v porovnaní so súčasným stavom kedy profilujúce predmety tvoria približne 20% by tento podiel stúpil na 40% z celkového objemu hodín.

ZÁVER

Splniť požiadavky praxe na odbornú úroveň absolventov študijného programu Bezpečnosť a obrana štátu, modulu L10 – vojenská logistika znamená na strategickom stupni velenia a riadenia rezortu ministerstva obrany akceptovať a realizovať minimálne tieto tri opatrenia na zmenu kvality ľudských zdrojov v špecializáciách funkcionárov logistiky.

Z dôvodu, že pre funkčnosť akéhokoľvek systému zameraného na riadenie procesov niet výhodnejšej investície, ako sú investície do vzdelávania je potrebné aby sa štruktúra katedry personálne prispôbila navrhovanému portfóliu odborných predmetov tak, ako sú uvedené v príslušných tabuľkách v 2. kapitole tohto príspevku. To aj vzhľadom k prirodzenej odchodovosti príslušníkov katedry logistického zabezpečenia, profesionálnemu zvládnutiu zverených predmetov a ich odbornému zameraniu predpokladá rozšírenie katedry hneď po schválení zmien študijného programu minimálne o päť ďalších vysokoškolských pedagógov. Uvedené personálne opatrenie je zároveň elementárnym atribútom pre splnenie požiadavky na zvýšenie podielu profilujúcich predmetov v rámci jednotlivých modulov študijného programu na navrhovaných cca 40% z celkového objemu hodín v rámci kontinuálneho dvojstupňového vysokoškolského vzdelávania.

Výsledkom realizácie oboch uvedených opatrení je vytvorený predpoklad bezkolízneho upustenia od experimentu dopĺňovania funkcionárov vojenskej logistiky formou absolvovania odborných kurzov DKA VŠ. Ako bolo uvedené a kvantitatívne prezentované v príslušnej časti tohto príspevku je to nielen nesystémové a neefektívne riešenie z aspektu prekonávania personálneho deficitu vo vojenskej logistike, ale aj samodeštrukčné pre chod logistických procesov a demotivačné pre samotných dôstojníkov, absolventov týchto kurzov.

Preferovanie výdavkov v materiálnej, či technickej oblasti vojenskej logistiky je z aspektu preukázania vonkajšieho efektu evidentné takmer okamžite, no ak sú tieto prostriedky zverené nedostatočne odborne vzdelaným a pripraveným riadiacim funkcionárom a používateľom ich efektívne a správne využitie počas celého životného cyklu a pre celkový progres vývoja vo vojenskej logistike je prinajmenšom diskutabilné. Pokiaľ budeme aj naďalej konfrontovaní s doteraz uplatňovanou nechúťou a nezaujmom personálneho, materiálneho a technického podporovania vysokoškolského vzdelávania v odbore vojenskej logistiky je iba želaním a reálne nenaplniteľnými cieľmi všetko, čo sa objaví v tomto zmysle v strategických dokumentoch rozvoja vojenskej logistiky.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

- MORONG, Stanislav. 2023. *Fluktuácia vo vojenskej logistike – príčiny, dôsledky a východiská*, [elektronický dokument]. [ISBN 978-80-8040-648-6]. / In: *Nové trendy profesijnej prípravy v Ozbrojených silách/*. - Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, Liptovský Mikuláš, 2023. - s. 182-197
<https://doi.org/10.52651/ntpp.b.2023.9788080406486.182-197>
- PAGÁČIK, Juraj. 2023. *Accreditation of NATO logistic courses* [elektronický dokument] [CREPC_ID: 1048767]. / In: *Logistikata i obšttestvenite sistemi*[elektronický dokument] : *sbornik dokladi ot naučna konferencija / zost. [bez zostavovateľa]*. - Veliko Tarnovo : Nacionalen vojenen universitet "Vasil Levski", 2023. - s. 20-28.
- PAPŠOVÁ, Monika. 2023. *Outsourcing and backsourcing of catering services in the Armed Forces of the Slovak Republic* [elektronický dokument] [CREPC_ID: 1048767]. / In: *Logistikata i obšttestvenite sistemi*[elektronický dokument] : *sbornik dokladi ot naučna konferencija / zost. [bez zostavovateľa]*. - Veliko Tarnovo : Nacionalen vojenen universitet "Vasil Levski", 2023. - s. 102-111.
- SAGANOVÁ, Monika. 2023. *Odborná pripravenosť a kariérne vzdelávanie dôstojníkov Ozbrojených síl Slovenskej republiky*, [elektronický dokument]. [ISBN 978-80-8040-648-6]. / In: *Nové trendy profesijnej prípravy v Ozbrojených silách/*. - Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, Liptovský Mikuláš, 2023. - s. 198-204
<https://doi.org/10.52651/ntpp.b.2023.9788080406486.198-205>
- Odporúčaný študijný plán študijný program Bezpečnosť a obrana štátu [elektronický dokument] Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika Liptovský Mikuláš, 2023. I. stupeň.
<https://mais.aos.sk/maisportal/studijneProgramy.mais?spsld=1387267&arkslid=1271141&fakultald=1&lang=sk>
- Odporúčaný študijný plán študijný program Bezpečnosť a obrana štátu [elektronický dokument] Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika Liptovský Mikuláš, 2023. II. stupeň.
<https://mais.aos.sk/maisportal/studijneProgramy.mais?spsld=1387265&arkslid=1271141&fakultald=1&lang=sk>
- Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách

doc. Ing. Stanislav MORONG, PhD.

Akadémia ozbrojených síl gen. Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši
Katedra logistického zabezpečenia
Demänová 393, 031 01 Liptovský Mikuláš 1
stanislav.morong@aos.sk